

UN PIRATA TOCAT PEL CACAU

PROPOSTES DIDÀCTIQUES
Rosa Torres

© 2010 Màrius Moneo
Il·lustracions de Xavier Gordillo
130x190 mm., 64 pàgines
Enquadernació en rústica

© 2010 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya ☎ 961 590 883
info@bullent.net

A. PER AL PROFESSORAT:

Una de les tasques fonamentals del nostre treball com a mestres es aconseguir que els alumnes siguin uns bons lectors. L'objectiu és que, davant d'un text, siguin capaços d'obtenir informació concreta, de realitzar la comprensió global, d'elaborar una interpretació comptant amb els coneixements previs que ja posseïen i finalment de reflexionar sobre el contingut i forma per a valorar-lo. Aquest propòsit tan ambiciós ens porta a fomentar l'hàbit lector i, la majoria de vegades, el motiu d'haver escollit un llibre.

L'hàbit lector s'aconsegueix llegint per plaer. Segurament haurem posat molta cura en que la novel·la elegida –en aquest cas *Un pirata tocat pel cacau*– s'adeqüés als gustos i aptituds dels nostres alumnes per a que la lectura els resulte interessant, atractiva, divertida... es a dir, que gaudisquen i així afavorir el desig de continuar llegint.

Si després els agobiem proposant-los activitats complexes en les que se senten examinats, aconseguirem l'efecte contrari: detestar la lectura.

Per tant, si decidim fer algunes activitats al voltant de la novel·la, hauran de tindre un caràcter lúdic, hauran de ser divertides, suggerents...

Per altra banda, aquesta novel·la ens pot servir de punt de partida per a portar a l'aula, entre altres, els temes següents:

Pel contingut:

• ELS MÓN DELS PIRATES

És l'entramat sobre el que transcorre l'obra. Els pirates en la història, els pirates en la literatura, els pirates actuals (cas de Somàlia), etc. poden ser propostes de treball.

• CONVIVÈNCIA: LA COOPERACIÓ, EL DIÀLEG I ELS ACORDS...

Al final de la novel·la es constata que és el diàleg i no la violència la solució per a resoldre els conflictes. Després de ser enemics tota la vida, Arnús i Delacau arriben a fer les paus mitjançant el diàleg. També apareix la necessitat de cooperar; per a preparar la xocolata calia la intervenció del moliner, del fabricant de paper, etc.

Si voleu treballar aquestes actituds és interessant la informació i proposta que fa Intermón Oxfam en el projecte *Construïm la Pau* i que podeu trobar a la seua Web.

• EMPATIA AMB LA GENT DELS PAÏSOS POC INDUSTRIALITZATS

El pirata Arnús obtenia el cacau d'Amèrica. Després el portava al seu poble per a elaborar la xocolata.

La injusta distribució dels beneficis en la cadena productiva causa situacions de pobresa en molts països que són productors de matèries primeres com cacau, cotó, cafè... Intermón Oxfam té un monogràfic per a treballar el tema –*Cafè, cafè*– amb propostes de treball i informació interessants per a tractar a l'aula la solidaritat amb altres pobles.

• HÀBITS DE SALUT. LA DIETA SANA

Tot l'argument de la novel·la gira al voltant de la xocolata que tant li agradava a l'Arnús i que tants maldecaps li portava.

L'alimentació adequada, la dieta equilibrada, els grups d'aliments, la dieta i la salut... serien possibles temes a estudiar quan llegim el llibre.

Ja de forma més tangencial, *Un pirata tocat pel cacau* possibilitaria treballar amb els alumnes:

- **LA DESFORESTACIÓ. EL CANVI CLIMÀTIC. AGRICULTURA SOSTENIBLE**

La tala d'arbres incontrolada per obtenir fusta, la transformació del bosc de l'Amazones en camps de cultiu, etc. Es pot trobar informació en la web Greenpeace i en la de WWF/Adena

- **LA TERRA. ELS CONTINENTS I OCEANS. REPRESENTACIONS DE LA TERRA**

Arnús havia donat la volta al món en diverses ocasions. Creuava oceans, anava a altres continents, etc.

Podem partir dels viatges del pirata per a treballar el planeta Terra.

- **ELS VAIXELLS**

El vaixell d'Arnús era un bergantí.

Podem estudiar els transports, l'evolució en el temps dels vaixells, l'energia...

- **EL TREBALL. ELS SECTORS DE TREBALL**

Per a preparar la xocolata intervé el pastisser, el mestre paperer, l'impressor...

Permet estudiar la divisió del treball en sectors.

- **VOCABULARI, GRAMÀTICA, ORTOGRAFIA...**

Per la forma:

- **L'HUMOR**

Està present en tota l'obra: en els jocs amb les paraules, en la narració, en les descripcions...

- **LA PROSA RIMADA**

En els diàlegs està a sovint present la rima.

B. TREBALL EN ELS ALUMNES

a) Abans de llegir

Per a motivar a l'alumnat i crear bones expectatives sobre la novel·la, cal realitzar algunes activitats que els incite a llegir-la:

- Parlar entre tots sobre els pirates:
 - Com són? Què fan? On viuen? Etc.
 - Diferències entre els pirates reals i els de la literatura
 - Títols de novel·les o pel·lícules sobre pirates que recorden

- Presentar el llibre i observar:

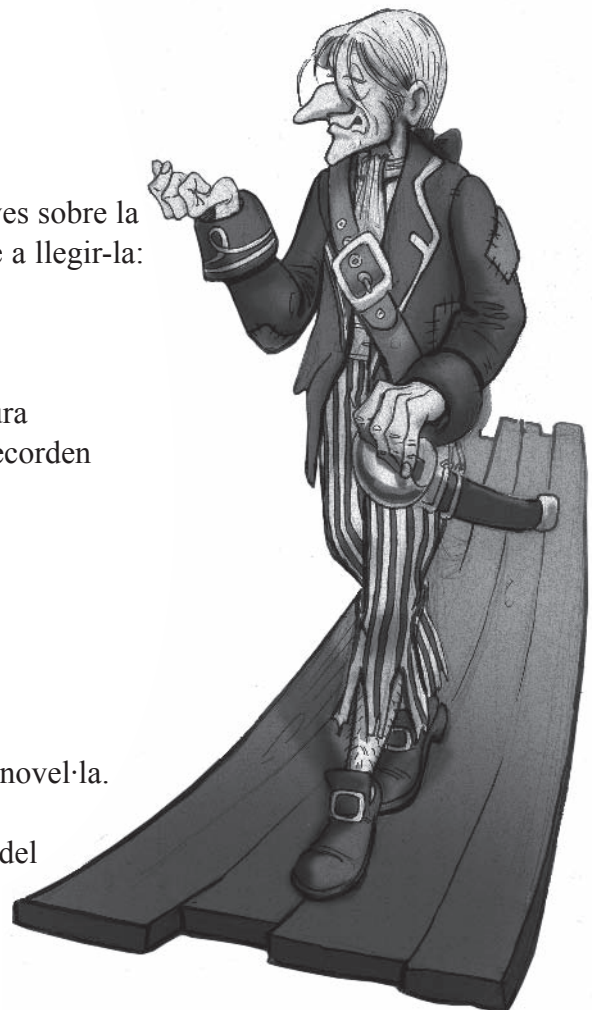
La portada i contraportada

- Anticipar quin podrà ser l'argument.

Es podrien fer altres activitats extrínseques a la novel·la.

Algunes que suggerim són:

- Fer-se un barret de pirata per a iniciar la lectura del llibre
- Rebre dins d'una botella un missatge d'Arnús en el que ens saluda i presenta la novel·la

- Presentar el llibre dins d'un cofre com si fóra un tresor
- Amagar la novel·la en un lloc de la classe o del col·legi. Donar un plànol i unes pistes per a que els xiquets la busquen

b) Després de llegir

Tot seguit proposem algunes activitats a realitzar després d'haver llegit la novel·la.

ACTIVITATS

1. Aquestes oracions estan inacabades. Tria la continuació correcta i pinta la lletra que porta davant.

Arnús portava una cama de fusta adornada amb filigranes...

- C ...que li havia furtat al seu enemic Genís Delacau.
- D ...que li va fer un fuster de Blanes.

A Pernambuco el pirata obtenia el cacau, el posava en sacs i...

- O ...se l'emportava cap al port on estava el Felipot.
- P ...el repartia entre els frares caputxins de Veneçuela.

De regrés, quan el bergantí arribava a Blanes...

- Q ...la població, alarmada, tancava i barrava les portes.
- R ...tothom deixava el que estava fent i anava a rebre'ls.

Arnús donava dues tasses de xocolata a cada xiquet...

- S ...i els nens se les menjaven pel camí.
- T ...i els nens les portaven a casa.

El pastisser, el paperer i l'impressor van treballar...

- A ...forçats perquè l'Arnús els amenaçava en cremar el taller.
- B ...de bon grat perquè obtenien a canvi un saquet d'or.

Al virrei de Catalunya li va agradar tant la xocolata que...

- R ... va emprendre una lluita contra Arnús per a obtindre-la.
- S ...se'n va anar a buscar al general O'Faria per a que la provara.

Després d'un violent combat cos a cos entre Arnús i Delacau...

- H ... les seues tripulacions continuaren la lluita.
- I ...es reconciliaren i celebraren una xocolatada de la pau.

Si has encertat podràs llegir en vertical un nom relatiu als pirates.

2. El protagonista de la novel·la menjava molta xocolata. Penseu que portava una bona dieta? I vosaltres porteu una dieta equilibrada?

Feu un debat sobre els menjars ràpids (crelles fregides, greixos, hamburgueses, dolços industrials...). En mengem massa? Cal eliminar-los completament? Com repercuteixen en la salut? Etc.

No oblideu nomenar un moderador que done el torn de paraula i un secretari que arreplegue les conclusions.

3. Demana als teus pares una recepta d'un dolç elaborat amb xocolata.

Trieu una que siga fàcil de preparar i feu-la en classe per a celebrar algun esdeveniment.

4. Igual o diferent?

Dividiu un full en tres parts. En la primera cada alumne dibuixa un pirata. El full es passa a un company que en la segona part del full farà la descripció. Es doblega el full per a ocultar el dibuix i es passa a un altre company que, a partir de la descripció, farà el dibuix del pirata.

DIBUIX DEL PIRATA	DESCRIPCIÓ	DIBUIX DEL PIRATA A PARTIR DE LA DESCRIPCIÓ

▲
doblegar

Finalment es comparen els dibuixos per a comprovar el paregut i les diferències.

5. Arnús havia donat la volta al món més de quatre vegades. I anava de Blanes a Brasil per a obtenir el cacau.

Entre tots busqueu en un globus terraqui les possibles rutes per donar la volta al món. També la d'anar des del seu poble a Brasil. Després representa-les en el mapa següent en diferents colors.

Posa el nom dels oceans i continents.

6. En els seus viatges Arnús utilitzava un bergantí. Era un vaixell de veles del segle XVII i XVIII.

Busca informació sobre aquest tipus de vaixell i explica les seues característiques.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Ompli els espais amb la paraula que pertoque.

- En els seus viatges el pirata Arnús portava unes llavors de les que obtenia la preada _____.
- Arnús i els seus mariners navegaven en un bergantí de nom _____.
- Per a obtenir els fruits del cacau es dirigien a la costa de _____.
- Al pirata el gust de la xocolata que li havia preparat el pastisser li recordava les sensacions de la selva de l' _____.

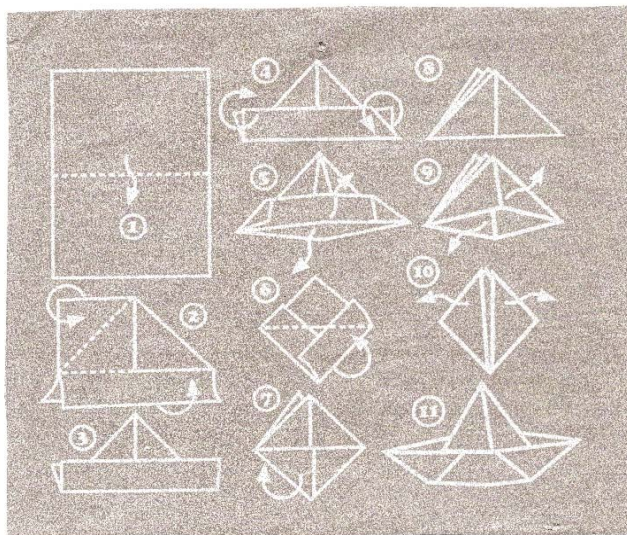

- Arnús vivia en _____, un poble de Girona.
- Genís Delacau i Arnús sempre estaven enfrontats, eren _____ acèrrims.
- El virrei no volia fer malbé la xocolata per això va decidir sotmetre la casa fortalesa d'Arnús a un _____ terrible.
- Les costes de Brasil estan a l'oceà _____.

Ara col·loca aquestes paraules en vertical per a formar en horitzontal el tipus de vaixell d'Arnús.

A crossword puzzle grid with a horizontal row shaded in black. The grid contains the letters S, Z, I, and E in various positions. The grid is composed of 13 columns and 6 rows. The shaded row is the second row from the top. The letters are placed as follows: S in the third column, second row; Z in the sixth column, second row; I in the eighth column, second row; E in the tenth column, second row.

8. Agarra un full, segueix els passos i obtindràs un vaixell de paper.

Pots decorar-lo com si fora la nau d'un pirata.

9. Tot seguit estan les diferents tasques que calgué fer per a obtindre la xocolata. Ordena-les.

- El pastisser va treballar una setmana al seu obrador per a obtindre la xocolata a partir del cacau.
- L'impresor va estampar en les paperines el nom d'Arnús, un dibuix del pirata i del vaixell.
- Els nadius, a canvi de licor, li colliren els fruits del cacau.
- El mestre paperer li va fabricar al seu molí unes paperines de paper satinat per a empaquetar la xocolata.
- El carreter va anar durant deu dies per les fires venent la xocolata.

10. En parelles o xicotets grups, feu un informe sobre l'arbre del cacau i els seus fruits. Podeu afegir il·lustracions.

11. Busca en aquesta sopa de lletres el nom dels sis pirates.

A	D	R	O	S	A	S	D	E	A
S	E	S	F	F	F	D	N	S	F
G	C	N	V	V	V	E	J	C	B
I	O	I	I	I	C	L	O	L	O
U	T	U	E	O	U	A	I	O	A
L	I	B	A	L	J	C	E	P	S
E	L	C	S	E	I	A	D	E	D
F	O	R	A	R	N	U	S	L	N
O	D	M	E	O	R	C	A	H	B
P	A	N	A	R	R	A	D	D	T

12. Tots són pirates però entre ells hi ha diferències. Informa't i explica-ho.

Filibusters:

Bucaners:

Corsaris:

Pirates:

13. Verbs de pirata.

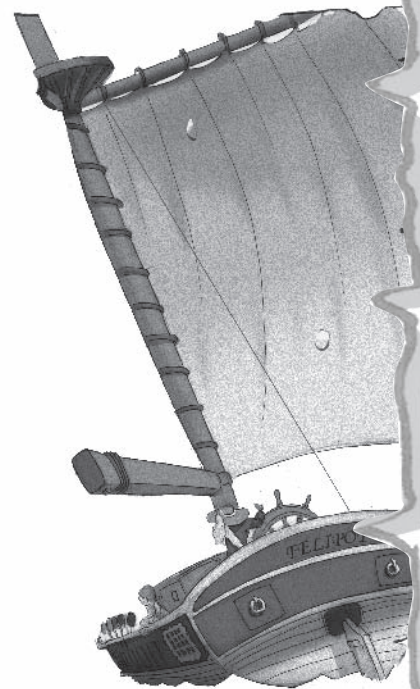
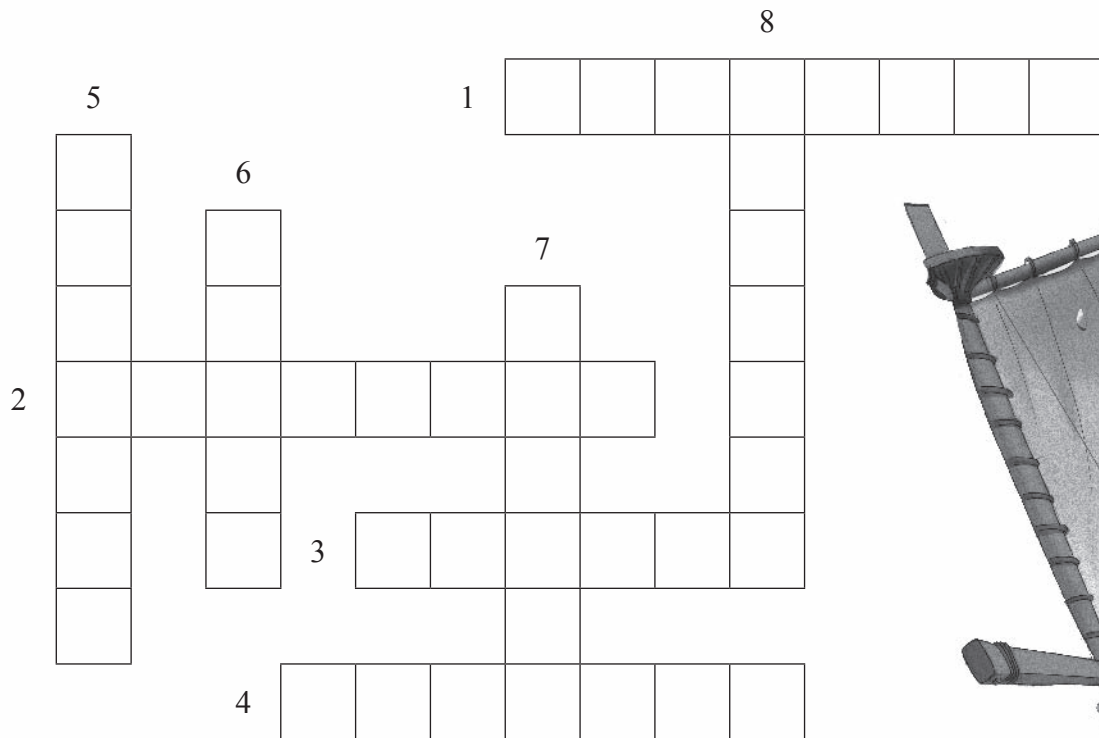
Completa l'encreuat amb algunes de les tasques dels pirates. Tot són verbs de la primera conjugació.

HORITZONTAL:

- 1 ► Atacar bruscament a un altre vaixell per apoderar-se'n.
- 2 ► Posar, fer pujar a una barca, a un vaixell...
- 3 ► Prendre a una dona amb violència i sostroure-la dels seus.
- 4 ► Acostar un vaixell a un altre, entrar-hi en col·lisió.

VERTICAL:

- 5 ► Viatjar dins d'una embarcació que es mou dins l'aigua.
- 6 ► Apropiar-se indegudament allò que és d'un altre.
- 7 ► Llevar l'ancora per a iniciar la navegació.
- 8 ► Col·locar el vaixell arran d'un moll.

14. Després d'una dura batalla, Arnús i Delacau fan les paus i acaben aliant-se per a comerciar amb la xocolata.

Ordena el diàleg entre els dos pirates.

- Ets viu?
- Delacau!
- Què et sembla si fem les paus?
- I tu, Arnús, que respires?
- Què?
- I si et donava cacau?
- Ara t'escolto company!
- Amb tu, babau, ni pensar-hi!

15. Ja saps els avantatges d'arribar a acords. Ara ha arribat l'hora de posar-ho en pràctica amb aquest joc. Heu de formar equips de 6 a 8 alumnes. Cada equip serà una colla de pirates que haurà d'arribar a acords per a sobreviure.

Joc: *ELS PIRATES NÀUFRAGS*

Heu pillat un marejol i la vostra nau ha quedat destrossada. Heu pogut arribar a una illa, però hi ha un volcà que dins de pocs minuts entrarà en erupció i l'illa desapareixerà. Per poder eixir d'ella sols teniu uns trossos de fusta de la nau.

Lloc:

Al pati es dibuixa un cercle (l'illa) on estan els grups. A 10 m. es marca una línia que representa la costa del continent al que cal arribar.

Material:

A cada grup es dona cartolines de 40x40 cm (les restes del vaixell). Una menys que alumnes té l'equip. Amb elles tenen que anar de l'illa a la costa del continent.

Normes:

- L'objectiu és arribar tots a la costa del continent.
- Hi ha 8 minuts de temps.
- No es pot xafar l'aigua
- Seràn vencedors els equips que aconseguisquen salvar a tots els pirates de la colla.

16. La novel·la té moltes situacions d'humor.

Conta algunes situacions que t'hagen fet somriure. Després comenteu-les entre tota la classe.

17. La rima en els diàlegs.

A sovint, en els diàlegs de la novel·la hi ha paraules que rimen. Busca-les en aquest fragment.

–No et fumis de mi ni em fumis, Arnús. Vols paperines? Perquè no ho deies... De quines?
–D’aquelles de paper més setinat, que no deixin escapar un gram de cacau ni perdre de l’aroma cap punt clau.

Rimen:

18. Afegeix dues estrofes a aquesta cançoneta infantil.

Fixa’t en el que conta, en la rima i en la repetició de les paraules.

*Roda, roda, moliner
xocolata, xocolata,
roda, roda, moliner;
que és menjar pel senyor rei.*

*Si el molí no vol rodar,
xocolata, xocolata,
Si el molí no vol rodar,
el rei no en podrà menjar.*

19. Desxifra aquest text.

Cada lletra s’ha substituït pel número d’ordre que ocupa en l’abecedari (1 ► A, 2 ► B, etc.)

“	24	15	3	15	12	1	20	1
	X							

19	5	12	5	3	20	1

1	18	14	21	19

9

16	21	14	20	”

Explica on apareixia aquest text.

.....
.....

20. Endevinalles dels mariners pirates.

Llegeix, escriu la solució i fes el dibuix.

Llueix vistosos colors
aquest singular animal
que repeteix com el ressò
el que escolta per on va.

SOLUCIÓ:

Oneja i oneja
no para un moment.
flameja i flameja,
quan bufa el vent.

SOLUCIÓ:

Van i venen sense parar
i caminen sobre la mar.

SOLUCIÓ:

Naix en la muntanya,
es cria en la ciutat,
sempre viu en l'aigua
i no sap nadar.

SOLUCIÓ: